

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

HOÀNG XUÂN VINH

**PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC
NGÀNH XUẤT BẢN VIỆT NAM TRONG
XU THẾ HỘI NHẬP**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

HOÀNG XUÂN VINH

**PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC
NGÀNH XUẤT BẢN VIỆT NAM TRONG
XU THẾ HỘI NHẬP**

Ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 9.34.04.10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS.TS. NGUYỄN THỊ LAN HƯƠNG
2. TS. LÊ MINH NGHĨA

HÀ NỘI - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu trong luận án là trung thực. Các kết luận khoa học trong luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình khoa học nào.

Tác giả luận án

Hoàng Xuân Vinh

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU	12
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu trong nước	12
1.1.1. Những nghiên cứu về phát triển nguồn nhân lực.....	12
1.1.2. Những nghiên cứu về xuất bản, phát triển nguồn nhân lực xuất bản	18
1.1.3. Những nghiên cứu về phát triển nguồn nhân lực xuất bản trong xu thế hội nhập	25
1.2. Tổng quan tình hình nghiên cứu ngoài nước	26
1.2.1. Những nghiên cứu về xuất bản và nguồn nhân lực xuất bản.....	26
1.2.2. Nghiên cứu về xuất bản kỹ thuật số và nguồn nhân lực kỹ thuật số.....	28
1.3. Những kết quả nghiên cứu liên quan đến luận án và hướng nghiên cứu của luận án	31
1.3.1. Một số kết quả nghiên cứu liên quan đến luận án.....	32
1.3.2. Khoảng trống và hướng nghiên cứu của luận án	33
Tiểu kết chương 1	35
Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN, THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC XUẤT BẢN VIỆT NAM TRONG XU THẾ HỘI NHẬP	36
2.1. Một số khái niệm chung về xuất bản và phát triển nguồn nhân lực xuất bản ..	36
2.1.1. Xuất bản và nguồn nhân lực xuất bản.....	36
2.1.2. Phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập	46
2.2. Nội dung, tiêu chí đánh giá, các yếu tố ảnh hưởng phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập	51
2.2.1. Nội dung phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập	51
2.2.2. Tiêu chí đánh giá phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập.....	54
2.2.3. Các yếu tố ảnh hưởng phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập.....	62
2.3. Kinh nghiệm quốc tế về phát triển nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam trong xu thế hội nhập và bài học rút ra cho Việt Nam	67
2.3.1. Kinh nghiệm.....	67
2.3.2. Bài học rút ra cho Việt Nam	70

Tiểu kết chương 2	72
Chương 3: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC XUẤT BẢN VIỆT NAM TRONG XU THẾ HỘI NHẬP	73
3.1. Hoạt động xuất bản Việt Nam hiện nay	73
3.1.1. Các mô hình hoạt động của tổ chức xuất bản hiện nay	73
3.1.2. Các tổ chức, doanh nghiệp xuất bản hiện nay	77
3.1.3. Đặc điểm, tình hình hoạt động xuất bản hiện nay	81
3.2. Thực trạng nguồn nhân lực xuất bản Việt Nam hiện nay	93
3.2.1. Thực trạng về số lượng và chất lượng	93
3.2.2. Thực trạng chiến lược, kế hoạch nguồn nhân lực xuất bản	108
3.2.3. Thực trạng về đào tạo và sử dụng nguồn nhân lực	110
3.3. Một số thành tựu và hạn chế đối với phát triển nguồn nhân lực xuất bản trong xu thế hội nhập	115
3.3.1. Một số thành tựu	115
3.3.2. Hạn chế	118
Chương 4: MỘT SỐ QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC XUẤT BẢN VIỆT NAM TRONG XU THẾ HỘI NHẬP	124
4.1. Một số quan điểm và xu hướng của xuất bản hiện nay	124
4.1.1. Quan điểm của Đảng, chính sách của nhà nước	124
4.1.2. Một số xu hướng trong phát triển nguồn nhân lực xuất bản hiện nay	126
4.2. Giải pháp	131
4.2.1. Giải pháp nhận thức	131
4.2.2. Giải pháp về xây dựng kế hoạch nguồn nhân lực của mỗi nhà xuất bản hay doanh nghiệp xuất bản trong từng giai đoạn	134
4.2.3. Giải pháp đào tạo nguồn nhân lực gắn với kế hoạch việc làm	140
4.2.4. Giải pháp hợp tác quốc tế để thu hút nguồn nhân lực	142
Tiểu kết chương 4	147
KẾT LUẬN	149
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ	151
TÀI LIỆU THAM KHẢO	152

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BTV	: Biên tập viên
BTVCN	: Biên tập viên công nghệ.
CP	: Chính phủ
CNTT	: Công nghệ thông tin
DN	: Doanh nghiệp
DNNN	: Doanh nghiệp Nhà nước
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
HDQT	: Hội đồng quản trị
HDTV	: Hội đồng thành viên
KTS	: Kỹ thuật số
LĐ	: Lao động
LLLĐ	: Lực lượng lao động
NCS	: Nghiên cứu sinh
NXB	: Nhà xuất bản
NĐ	: Nghị định
NNL	: Nguồn nhân lực
NNLCLC	: Nguồn nhân lực chất lượng cao
NNLCN	: Nguồn nhân lực công nghệ
NNLCNTT	: Nguồn nhân lực công nghệ thông tin
NNLNN	: Nguồn nhân lực ngoại ngữ

NSNN	: Ngân sách Nhà nước
NVCN	: Nhân viên công nghệ
ODA	: Viện trợ phát triển chính thức
PTNNL	: Phát triển nguồn nhân lực
QĐ	: Quyết định
QLNN	: Quản lý nhà nước
SĐT	: Sách điện tử
TTg	: Thủ tướng chính phủ
THPT	: Trung học phổ thông
UBND	: Ủy ban nhân dân
WB	: Ngân hàng Thế giới
XB	: Xuất bản

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Số liệu trường học, giáo viên, học sinh cả nước.....	83
Bảng 3.2. Số liệu thư viện cả nước	83
Bảng 3.3. Thu nhập bình quân đầu người của doanh nghiệp.....	85
Bảng 3.4. Thống kê số liệu xuất bản sách.....	86
Bảng 3.5. Thống kê số liệu xuất nhập khẩu sách.....	86
Bảng 3.6. Tổng số lao động trong xuất bản	94
Bảng 3.7. Tổng số lao động bình quân trong năm của các NXB.....	95
Bảng 3.8. Cơ cấu các lĩnh vực nhân lực của các NXB	96
Bảng 3.9. Cơ cấu NNLCLC của các NXB.....	97
Bảng 3.10. Cơ cấu BTV đào tạo chuyên ngành của các NXB	98
Bảng 3.11. Cơ cấu BTV đào tạo chuyên ngành của các NXB	99
Bảng 3.12. Đánh giá tiêu chí BTV một số NXB.....	102
Bảng 3.13. Đánh giá tiêu chí NVCN một số NXB	104
Bảng 3.14. Đánh giá tiêu chí chính trị BTV các NXB.....	105
Bảng 3.15. Thâm niên công tác BTV một số NXB	106
Bảng 3.16. Một số tiêu chí khác.....	107
Bảng 3.17. Kế hoạch NNL của các NXB	110
Bảng 3.18. Đào tạo BTV một số NXB	111
Bảng 3.19. Đào tạo NNLCN một số NXB.....	112
Bảng 3.20. Mức độ hài lòng về môi trường làm việc một số NXB.....	113
Bảng 3.21. Mức độ hài lòng về thu nhập và khả năng thăng tiến một số NXB	114

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 1.1. Quy trình xuất bản truyền thông	21
Sơ đồ 1.2. Quy trình xuất bản sách điện tử	22
Sơ đồ 1.3. Quy trình xuất bản ở Nhật Bản	27
Sơ đồ 2.1. Xuất bản sách truyền thông khi có internet	37
Sơ đồ 2.2. Xuất bản sách điện tử.....	37
Sơ đồ 2.3. Quy trình xuất bản điện tử	45
Sơ đồ 2.4. Sơ đồ cấu trúc năng lực nghề nghiệp của McClelland	47
Sơ đồ 2.5. Sơ đồ cấu trúc năng lực nhân viên.....	48
Sơ đồ 3.1. Sơ đồ quản lý xuất bản	73
Sơ đồ 3.2. Mô hình tổ chức đơn vị sự nghiệp công	74
Sơ đồ 3.3. Mô hình tổ chức công ty nhà nước	75
Sơ đồ 3.4. Mô hình tổ chức công ty cổ phần	76
Sơ đồ 3.5. Quy trình sản phẩm trong nhà xuất bản.....	78
Sơ đồ 3.7. Quy trình biên tập trong công ty kinh doanh.....	80
Sơ đồ 3.8. Hội nhập thị trường và xuất bản phẩm	91

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Xuất bản có vai trò lớn trong đời sống xã hội, trong đó vai trò chính trị, kinh tế, tư tưởng, văn hóa, giáo dục,... là rất quan trọng trong sự phát triển của xã hội. Hoạt động xuất bản là một hoạt động đặc thù. Nó vừa mang yếu tố chính trị tư tưởng, vừa mang yếu tố kinh tế. Xuất bản ngoài sự chi phối của Luật xuất bản còn chịu sự chi phối của Luật kinh doanh, Luật doanh nghiệp,... Có thể nói xuất bản là một ngành kinh tế có sản phẩm, có thị trường, nhân lực, việc làm cho người lao động, doanh thu, lợi nhuận góp phần phát triển nền kinh tế.

Nguồn nhân lực (NNL) là một nguồn lực đặc biệt trong doanh nghiệp, là nhân tố quyết định sự thành công hay thất bại trong sự phát triển của doanh nghiệp đó. Trong giai đoạn hội nhập hiện nay nguồn nhân lực chất lượng cao (NNLCLC) đang trở thành nguồn lực của doanh nghiệp nhưng nó có tính cạnh tranh cao, có tính dịch chuyển. Phát triển NNLCLC đang là nhu cầu của các doanh nghiệp hiện nay.

Trong bối cảnh hiện nay, với sự phát triển của công nghệ trong nền kinh tế thị trường, xuất bản cần được nhìn nhận dưới góc độ kinh tế. Nhà nước đã có những chính sách đối với hoạt động xuất bản nhằm phát triển xuất bản đúng định hướng, hiệu quả. Luật xuất bản 2012 đang ảnh hưởng trực tiếp đến công tác xuất bản đặc biệt là quản lý, phát triển nguồn nhân lực (PTNNL) xuất bản trong tình hình mới. Trong xuất bản, NNL có: Lãnh đạo quản lý, biên tập viên (BTV) với vai trò tổ chức và hoàn thiện, kiểm soát nội dung bản thảo, tổ chức tuyên truyền, marketing sản phẩm; Nguồn nhân lực công nghệ (NNLCN) với vai trò sử dụng công nghệ thông tin trong quá trình xuất bản công nghệ số với sản phẩm là sách điện tử và sản phẩm công nghệ số. Công nghệ kỹ thuật số (KTS) với xuất bản điện tử, công nghệ in 3D, phát hành, kinh doanh số đang là yêu cầu bức thiết hiện nay.